

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. XXX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

plurimum auctoritatis habuit, cum loqueretur de morte vicinâ. Dicam enim quid sentiam. Puto etiam fortiorem eum esse, qui in ipsâ morte est, quam qui circa mortem est. ¹⁰ Mors enim admota, etiam imperitis animum dedit, non vitandi inevitabilia. Sic gladiator totâ pugnâ timidissimus ¹¹ iugulum adversario præstat, & errantem gladium sibi attemperat. At illa quæ in propinquo est, utique ventura, desiderat lentam animi firmitatem: quæ est rarior, nec potest nisi à sapiente præstari. Libentissimè itaque illum audiebam, quasi ferentem de morte sententiam, & qualis esset eius natura, velut propius inspectæ, indicantem. Plus, ut puto, fidei haberet apud te, plus ponderis, si quis reuixisset, & in morte nihil mali esse narraret expertus. Accessus mortis quam perturbationem afferat, optimè hi tibi dicent, qui secundum illam steterunt, qui venientem & viderunt, ¹² & receperunt. Inter hos Bassum licet numeres, qui nos decipi noluit. is ait, tam stultum esse qui mortem timeat, quam qui senectutem, Nam quemadmodum senectus ¹³ adolescentiam sequitur, ita mors senectutem. Viuere noluit qui mori non vult. Vita enim cum exceptione mortis data est: ad hanc itur: quam ideo timere dementis B est, quia certa expectantur, dubia metuuntur. Mors necessitatem habet, æquam & inuictam. Quis queri potest, in eâ conditione se esse, in quâ nemo non est? prima enim pars æquitatis, est æqualitas. Sed nunc superuacuum est, naturæ causam agere: quæ non aliam voluit legem nostram esse, quam suam, quidquid composuit, resoluit: & quidquid resoluit, componit iterum. Iam verò si cui contigit, ut illum senectus leniter emitteret, non repente auulsum vitæ, sed ¹⁴ minutatim subductum, ne ille gratias agere diis omnibus debet, quod satiatus ad requiem homini necessariam, lasso gratam, perductus est. Vides quosdam optantes mortem, & quidem magis quam rogari solet vita. Nescio utros existimem maiorem nobis animum dare: qui deposcunt mortem, an qui hilares eam quietique opperiantur. quoniam illud ex rabie interdum, ac repentinâ indignatione fit; hæc ex iudicio certo tranquillitas est. Venit aliquis ad mortem iratus morti: venientem nemo hilaris excipit, nisi qui se ad illam diu composuerat. Fateor ergo, ad hominem mihi carum, ex pluribus me causis frequentius venisse, ut scirem an C illum toties eundem inuenirem: numquid cum corporis viribus minueretur animi vigor. qui sic crescebat illi, quomodo manifestior notari solet agitatorum lætitia, cum ¹⁵ septimo spatio palmæ appropinquant. Dicebat quidem ille Epicuri præceptis obsequens, primum sperare se, nullum dolorem esse in illo extremo anhelitu: si tamen esset, habere aliquantulum in ipsâ breuitate solatij. Nullum enim dolorem longum esse, qui magnus est. Ceterum succursurum sibi etiam in ipsâ distractione animæ corporisque, si cum cruciatu id fieret, post illum dolorem se dolere non posse. Non dubitate autem se, quin

10. MORS ENIM ADMOTA.] Pulcher hic locus, quem interpretetur & firmet simillimus Panegyrici, Theodosio dicti: Magno quidem, fateor, pectoribus humanis, atque ad eò maximo, lux amoris, interitus horrore est: sed quatenus aut ista optari potest, aut ille vitari. At si vltima supra caput steterit hora, & venerit dies numquam reuersurus, ac se confessa mors fuerit, non timentur extrema, cum certa sunt. Hinc reorum vsque ad damnationem metus: postea attonitus stupor, & ex desperatione securitas, & ad locum supplicij, carnifice non trahente, properatio. Sunt disertæ, & cum his An-næi certantia.

11. IUGVLVM ADVERSARIO.] De hoc ritu nos in Saturnalibus lib. 11.

12. ET RECEPERVNT.] Si receperunt, quomodo narrabunt & dicent? Imò, credo, vult eos qui proximi fuerunt, & tamen se receperunt, nobis de eâ loqui. Itaque sic legam. Meus liber, & reperunt: possis igitur, & repulerunt, aut, reiecerunt. Sed cum recogito, quid si vult mortem receptam, etsi non to-

tam? animo etiam & fide receptam, ad eamque paratos esse?

13. ADOLESCENTIAM SEQUITVR.] Latè, pro virili etiam aetate: vt sepe.

14. MINVTATIM SVBDUCTVM.] Suprà hoc D verbi, in eadem re, epist. xxvi. Pro sensu, Alexis poeta comicus, cum quidam senem eum vidisset, & agrè incedentem, Quid agis? interrogauit. Ille autem, καὶ χρόλιον εἶπο θυνησια: Otiosè morior: id est, paulatim illuc eo. Stobæus Serm. cxv.

15. SEPTIMO SPATIO.] Notum in circo toties cucurrisse, & metam ambuisse. Comparat autem & Iunius (apud Stobæum, De Senectute) pulchrè vitam cum Cursu aut Navigatione. Senex enim emensus hoc grande pelagus, iussu gubernatoris ad portum appellit, & nauis exit: aut in Stadio alibi peracto certamine, & coronam adeptus, Agonibus valedicit. At iuuenis in medio velut mari non afsecutus navigationis terminum, quem votis toties destinaret, obiit: aut in Stadio adhuc currens, lapsus est, & sine coronâ eductus.

A se, quin senilis anima in primis labris esset, nec magnâ vi distraheretur à corpore. Ignis qui valentem materiam occupavit, aquâ, & interdum ruinâ extinguendus est: ille qui alimentis deficitur, suâ sponte subsidit. Libenter hæc, mi Lucili, audio, non tamquam noua, sed tamquam in rem præsentem perductus. Quid ergo? non multos spectavi abruptos vitam? ego verò vidi: sed plus momenti apud me habent, qui ad mortem veniunt sine odio vitæ, & admittunt illam, non attrahunt. Illud quidem aiebat tormentum nostrâ nos sentire operâ, quod tunc trepidamus, cum propè à nobis esse credimus mortem. A quo enim non est, patata omnibus locis, omnibusque momentis? Sed consideremus, inquit, tunc cum aliqua causa moriendi videtur accedere, quanto aliæ propiores sint quæ non timentur. Hostis alicui mortem minabatur: hanc cruditas occupavit. Si distinguere voluerimus causas metus nostri, inuenimus alias esse, alias videri. Non mortem timemus, sed cogitationem mortis: ab ipsâ enim semper tantumdem absumus. Ita si timenda mors est, semper timenda est. quod enim tempus morti exemptum est? Sed vereri debeo, ne tam longas epistolas peius quam mortem oderis: itaque finem facio. Tu tamen mortem ut numquam timeas, semper cogita.

EPIST. XXXI.

ET vota, & iudicia vulgi, spernendum: ad verum bonum eundem est. id autem, Scientia rerum, per quam vera & falsa noscas, peritura & mansura. Exemplis illustrat.

AGNOSCO Lucilium meum, incipit quem promiserat exhibere. sequere illum impetum animi, quo ad optima quæque, calcatis popularibus bonis, ibas. Non desidero maiorem melioremque te fieri, quam moliebaris. Fundamenta tua multum loci occupauerunt. tantum effice, quantum conatus es: & illa quæ tecum in animo tulisti, tracta. Ad summam, sapiens eris, si clauderis aures, quibus ceram parum est obdere. Firmiori spissamento opus est, quam usum in fociis Vlixem ferunt. Illa vox quæ timebatur, erat blanda, non tamen publica: at hæc quæ timenda est, non ex vno scopulo, sed ex omni terrarum parte circumsonat. Prætervehere itaque non vnum locum insidiosâ voluptate suspectum, sed omnes vrbes: surdum te amantissimis tui præsta. Bono animo malè precantur. & si vis esse felix, deos ora, ne quid tibi ex his quæ optantur eveniat. Non sunt ista bona, quæ in te isti volunt congeri: vnum bonum est, quod beatæ vitæ causa & firmamentum est, sibi fidere. Hoc autem contingere non potest, nisi contemptus est labor, & in eorum numero habitus, quæ neque bona sunt, neque mala. Fieri enim non potest, ut vna res modò mala sit, modò bona: modò leuis & perferenda, modò expauescenda. Labor bonum non est. quid ergo est bonum? laboris contemptio. Itaque in vanum operosos culpauerim: rursus ad honesta nitentes, quanto magis incubuerint, minusque sibi vinci ac strigare permiserint, admirabor & clamabo, Tanto melior

16. NEC MAGNA VI.] Non hercules. ac cum Sophocle,

Συμπρὸν πάλαια σώματα ἐνὸντι ῥοπή:

Pulsu leui iacent vetusta corpora.

Sicut matura poma sponte cadunt, cruda auelluntur: sic in iuvene, aut senè.

EPIST. XXXI. I. SIBI FIDERE.] A se pendere, & ex se nascentibus bonis: externa omnia contemptui habere.

2. CONTEMPTIO.] Subiungit meus liber: id est, non curare, cum oportet laborem subire. Glos.

ographi, an Seneca sint, ambigo: illius magis.

3. VINCI AC STRIGARE.] Puto germanum esse, etsi libri serè, vitia confurgere. Quidam tamen ad illud præcunt, Guilielmo Pelisserio erutum & adscribendum. Est autem Strigare, militare verbum, de equis qui in Strigâ castrorum consistunt, & quiescunt. Inde longius ductum, & quoties vel in viâ interquiescunt, Strigare eos dicunt.

4. TANTO MELIOR.] Exclamandi laudandiq; formula, ut epist. LXXI. Tanto melior, tanto felicior.

5. Et